

*Чуботіна Ірина Михайлівна,
аспірантка,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
вул. Є. Коновальця, 36, Київ, Україна, 01133,
<https://orcid.org/0000-0001-8436-0086>,
iri-s83@outlook.com*

ЧОЛОВІЧИЙ КОСТЮМ 1960-х рр.: «РЕВОЛЮЦІЯ» ЧИ «ЕВОЛЮЦІЯ»?

Мета роботи. 1960-рр. – це зламний період для світової моди, коли відбувається одна з найбільш значущих трансформацій чоловічому костюмі. Важливість розуміння змін 1960-х рр. важко переоцінити, адже саме його здобутки справили найбільший вплив на чоловічий одяг сьогодення. Стаття присвячена дослідженню характеру цих змін та виявленню «ідейної» функції в дизайні, котра стає основоположною в цей час. Викладено основні характеристики поняття «революційності» у моді, та розглянуто доцільність використання цього терміну відносно чоловічої моди означеного періоду. **Методологія дослідження.** Застосовано системний підхід для вивчення змін у костюмі в означений час, та проведено аналіз понять «революційності» та «еволюційності» стосовно трансформацій у чоловічому одязі, та проведено історичний огляд застосування цього терміну відносно костюму. Використано порівняльний аналіз для визначення результатів стильових та конструктивних перетворень у 1960-і рр. **Наукова новизна** полягає в тому, що вперше розглядаються поняття «революція» та «еволюція» у контексті чоловічої моди 1960-х рр. з метою виявлення особливостей розвитку дизайну чоловічого костюму та його внеску у сучасну модну індустрію. У **висновках** підсумовано характер змін у чоловічому костюмі та виявлено «ідейну» функцію образу, через остаточне відторгнення принципу «краси, заради краси» в дизайні 1960-х рр. Доведено, що естетичні та технологічні інновації чоловічого костюма, які мали місце в цей час, здійснюють суттєвий вплив і на сучасний чоловічий одяг.

Ключові слова: мода 1960-х рр.; революція; еволюція; чоловічий костюм.

Чуботіна Ірина Михайлівна аспірантка, Київський національний університет культури і мистецтв, вул. Є. Коновальця, 36, Київ, Україна

Мужской костюм 1960-х гг.: «революция» или «эволюция»?

Цель работы. 1960-е гг. – это переломный период для мировой моды, когда происходит одна из самых значимых трансформаций в мужском костюме. Значимость понимания изменений 1960-х трудно переоценить, ведь именно их достижения оказали наибольшее влияние на мужскую одежду современности. Статья посвящена исследованию характера этих изменений и выявлению «идейной» функции в дизайне, которая становится основополагающей в это время. Изложены основные характеристики понятия «революционности» в моде, и рассмотрена целесообразность использования этого термина в отношении мужской моды указанного периода. **Методология исследования.** Применен системный подход для изучения изменений в костюме в указанное время, и проведен анализ понятий «революционности» и «эволюционности» относительно трансформаций в мужской одежде, и проведен исторический обзор применения этого термина относительно костюма. Использован сравнительный анализ для определения результатов стилевых и конструктивных преобразований в 1960-е гг. **Научная новизна** заключается в том, что впервые рассматриваются понятия «революция» и «эволюция» в контексте мужской моды 1960-х гг. с целью выявления особенностей развития дизайна мужского костюма и его вклада в современную модную индустрию. В **выводах** подытожен характер изменений в мужском костюме и выявлена «идейная» функция образа, в следствии окончательного отторжения принципа «красоты, ради красоты» в дизайне 1960-х гг. Доказано, что

эстетические и технологические инновации мужского костюма, которые имели место в это время, оказывают существенное влияние и на современную мужскую одежду.

Ключевые слова: мода 1960-х гг.; революция; эволюция; мужской костюм.

Chubotina Iryna, Postgraduate, Kyiv National University of Culture and Arts, 36, Y. Konovaltsia St, Kyiv, Ukraine

Men's costume in the 1960s: "revolution" or "evolution"?

The purpose of the article. The 1960s was a breakthrough period for the world fashion – the time where one of the most significant transformations in the men's costume took place. It is impossible to overestimate the importance of understanding the changes and achievements that occurred in the 1960s, since their results had the greatest impact on contemporary men's clothing. The article is devoted to the study of the nature of these changes and identification of the "ideological" function in design, which becomes the fundamental one throughout this period. The article provides the basic characteristics of the concept of "revolutionism" in terms of fashion. It also concerns the expediency of using this term in the context of men's fashion of the specified period. **The research methodology.** The systematic approach was used to study the changes in the costume of the specified period. The concepts of "revolution" and "evolution" in the context of transformations in men's clothing were analyzed. A historical review of the use of this term with reference to the costume was provided. A comparative analysis was carried out to determine the results of stylistic and constructive transformations in the 1960s.

The scientific novelty of the work lies in the first attempt to study the concepts of "revolution" and "evolution" in the context of men's fashion in the 1960s in order to identify the peculiarities of the design of the men's costume and its contribution to the modern fashion industry.

The conclusions summarized the nature of the changes in the men's costume and revealed the "ideological" function of the image through the final rejection of the principle of "beauty for the sake of beauty" in fashion design of the 1960s. It was proved that the aesthetic and technological innovations in the men's costume which took place in that period had a significant impact on modern men's clothing.

Key words: 1960s fashion; revolution; evolution; men's costume.

Вступ. На початку 1960-х р. відбуваються радикальні зміни в дизайні чоловічого одягу. Друга частина ХХ ст. стала добою прискороного розвитку науково-технічного прогресу і глобальних змін у всіх сферах життя. Трансформації соціального устрою отримують наочне вираження в художньому проектуванні як жіночого, так і чоловічого одягу, котрий до цього часу перебував майже незмінним. У публіцистичних статтях дуже часто моді 1960-х додається визначення – «революційна». В. Зайцев в роботі «Такая изменчивая мода» емоційно окреслює зміни в одягу 1960-х рр.: «Революция в оцінках і поглядах, у світосприйнятті! Революция у відношеннях між статями! Революция в моді!» (1983, с.44). Коріння цього полягає у терміні, який набув популярності в цей період – «сексуальна революція». Його вводить В. Райх у публікації 1936 р. де наполягає на відмові від принципу примусової регуляції взаємин статей з боку суспільства. Важко робити паралелі з політичними, або соціальними революціями, адже зміни в мистецтві, не мають такого впливу на життя суспільства. Але можна провести аналогію в характері змін: чи в 1960-і рр. були дійсно докорінні перетворення, чи поступові еволюції в дизайні.

Мода 1960-х рр. в літературі розроблена досить докладно. У роботах, що стосуються теорії моди (Д. Ермілова, А. Васильев, Н. Каминская, Р. Кирсанова, З. Тканко та інші) мода означеного періоду описується з історико-культурологічних та естетичних позицій. Соціально-етичний аспект у дизайні поданий Р. Захаржевською у збірці «Мода и гуманизм» (1973). Гендерні трансформації, дані І. Коном у праці 2001р. «Мужские исследования: меняющиеся мужчины видоизменяющемся мире». М. Лагода у статті «Молодіжні субкультури та їх вплив на стилутворення в дизайні одягу кінця ХХ століття» аналізує явище «молодіжної» моди та його місце в дизайні. Досліджуючи сучасний стан вивчення проблеми, можна зробити висновок, що тема змін в моді 1960-х рр. викликає зацікавлення

фахівців, проте мало хто з дослідників акцентується на чоловічому аспекті проблеми, та існує невизначеність, чи дійсно перетворення, які відбувалися призвели до «революції» в дизайні.

Дискусія науковців стосовно ідейного підґрунтя витворів мистецтва має довгу історію. Видатний філософ Г. Плеханов у 1905 р. висуває питання про те, чи є в мистецтві окрім естетичної та експлуатаційної інші функції, та чи не головною є ідейна, котра ставить своєю метою демонстрацію переконань – філософських, політичних або соціальних. «Чи можливо, і на яких сходинках, помітити існування причинного зв'язку між буттям та свідомістю, між технікою та економікою суспільства, з одного боку, та його мистецтва, з іншого?» Він цитує тезу Дж. Рескіна про те, «що гідність витворів мистецтва визначається висотою зображеного ним настрою» (1956–1958). В його міркуваннях в одному рядку з літературою, живописом, театром стоїть питання одягу під час революційних подій, «костюм, як питання совісті». Розмірковуючи про це, він робить висновок: «не може бути художнього твору, позбавленого ідейного змісту». Схожу тезу висуває А. Камю в «Бунтуючій людині»: «Починаючи з часів романтизму художник ставить перед собою задачу не тільки творити світ, не тільки оспівувати красу заради краси, а також і визначати свою позицію. В такій ситуації сам художник стає моделлю, він пропонує самого себе в якості взірця: мистецтво – це його мораль» (1990, с.159). Таким чином ідея «краси, заради краси», відкидається обома філософами. І тут можна казати про «високу мету», котру може транслювати одяг, або про кристалізацію «ідейної» функції.

Модою в широкому сенсі називають «існуюче в певний період і загально визнане на даному етапі ставлення до зовнішніх форм культури» (Кібалова, Гербенова та Ламарова 1987). В понятті моди закладено відчуття плинності часу та перетворень, на відміну від терміну «стиль», де визначальною є незмінність ознак. У вузькому сенсі модою називають зміну форм і зразків одягу, що відбувається протягом коротких проміжків часу. Найбільше ці зміни стосуються жіночої статі, так Л. Кібалова (1987) констатує: «Підкреслена емоційність жінок передбачає також більш стихійне ставлення до моди. Найстаріше покликання жінок активно створювати життєве мікросередовище дає їй більш гостре розуміння деталей при стилізації зовнішності людини». Проте чоловіча мода до початку XIX ст. розвивалася не менш бурхливо, і як частина культурного життя суспільства, теж мала свої важливі вузлові моменти. Більшість з цих подій хоч і носили справжній інноваційний характер, мали локальний вплив для певної культури. Так візантійський імператор Мануїл в XII ст. н.е. наказав всім своїм воїнам змінити спідниці на штани, оцінивши зручність шаровар турецьких воїнів. З цього моменту штани почали витіснити звичні для чоловіків туніки, хоча подібний вид одягу існував вже не тільки на Сході, але й в де-яких європейських народів. Також можна згадати реформи Петра I, які мали категоричний характер, хоча і мали вплив лише на слов'янські народи. Або навести більш кумедні приклади. Так, Людовик XIV ховав під перукою свою лисину, внаслідок чого все дворянство одяглося в перуки; або можна згадати 1880 р., коли команда веслярів з Оксфордського університету пов'язала командні нарукавні стрічки на шию, у моду увійшли вузькі строкаті краватки. Проте історія чоловічої моди має один безсумнівний приклад докорінних змін, які б могли мати назву «революційних». «Велика чоловіча відмова» – так охарактеризував у 1929 р. психоаналітик Дж. Фльогель історичний феномен у моді наприкінці XVIII ст., коли в чоловічому одягу припиняється використання надто вишуканих форм, які з того часу залишаються лише у жіночому гардеробі (J. Bourke, 1996). Основну причину науковець убачає в зміні політичної ситуації: відходить аристократична естетика, яка потребувала від одягу відображення шляхетності його носія; демократизація суспільства вимагає знищення зовнішніх ознак соціальних відмінностей. Цим зсувам допомагає і англійська промислова революція, яка заклала економічну основу цих перетворень. Технічний прогрес та нове розуміння суспільних ролей породило образ чоловіка, одягненого у діловий костюм, в чітких межах монохромної палітри. Новий «канон» чоловічої моди залишався майже без змін до середини XX ст., на відміну від жіночої моди, яка з того часу розвивається в окремому руслі. Наслідки цього перевороту відчутні і донині в діловому стилі. Але варто наголосити, хоча ці

перетворення і були основоположними в чоловічій моді, вони не мали «ідейного» підґрунтя. Історія костюма засвідчувала небагато прикладів, коли костюм на одному рівні з літературою та музикою ставав маніфестом своїх переконань. Так, у 1789 р. французька революція поділила суспільство на непримиримі табори, де костюм ставав головним візуальним символом. Не менш драматичним було існування одягу в часи нацистської Німеччини. «Свінг молодь» (“Swing-Jugend”) – молодіжна субкультура, з’явилася ще до війни, ознакою якої були довгі картаті, або смугасті піджаки, з величезними плечима, широченні штани та черевики на товстій підошві. “Swing-Jugend” попре свою аполітичність, за «костюмне» вільнодумство швидко викликають підозру у нацистській владі, і вже до 1944 р. багато з них вже перебували в робочих та концентраційних таборах. Схожими з «свінг молоддю» були французькі «зазу» (“zazou” – звуконаслідування з джазового вокалу) під час Другої світової війни. Вони демонстрували свою любов до джазу, одягалися відмінно від суспільних норм (довгий одяг, широкі краватки та складні парасольки під пахвами) і влаштовували протестні акції. Історик Д. Фанкорт (2017) констатує: «У 1942 році, коли фашисти зобов’язали євреїв носити на одязі жовту зірку, молодь – «зазу», демонстративно стала носити таку ж зірку, тільки зі словами «свінг» або «зазу» в середині. Коли в 1943 році група молодих людей з картонними зірками на грудях влаштувала в Сен-Жермені мовчазний протест, їх заарештувало гестапо. У 1942 році колабораціоністи організували газетну цькування під назвою «Полювання на «зазу» (фр. Chasse au zazou). Таким чином, свінг і зазу стали символами Опору». «Зазу» та «свінги» стилістично подібні до «стиляг», які бунтували проти вбогості естетичного середовища у СРСР.

І все ж всі ці субкультурні «бунти» не мали змогу змінити загальносвітовий дизайн одягу. Єдиною «успішною» революцією можна вважати моду, яка з’являється в 1960-і рр. Слово «революція» походить від латинського «revolutio» – поворот, кардинальна зміна. Великий тлумачний словник сучасної української мови (Бусел ред., 2001) витлумачує революцію, як «Докорінний переворот у житті суспільства, який призводить до ліквідації віджилого суспільного ладу і утвердження нового, прогресивного». В чоловічому одязі завершується панування «сірого костюму», він не зникає зовсім, але в чоловічу моду повертається колір, стильове різноманіття, а головне затверджується можливість самовираження. Політолог М. Сімон убачає в цих змінах кристалізацію індивідуалізму: «Це звільнення шістдесятих через відмову слідувати загальноновизнаним нормам проявляється в дуже різних практиках репрезентації: в яскравому одязі, зачісках в африканському дусі, східної медитації...». І додає «Якщо це був бунт, то вже індивідуальний, а не масовий» (Головастикова та Калитиєвська 2017). Найактуальнішою стала саме «ідейна» функція, адже чоловічий костюм дійсно стає «питанням совісті».

Один з найважливіших факторів, що вплинув на нову образну систему чоловічого одягу, що вона вперше віддзеркалювала естетику молодого покоління. «На тлі науково-технічної революції доби післявоєнного процвітання відбувався певний переворот у світогляді, і ширше – свідомості молодого покоління, і цей переворот за своїм впливом на подальший розвиток західного суспільства може бути співставний хіба що зі світоглядною кризою часів після Першої світової війни» (Мінаєв, 2006). Молодь формувала свій власний світогляд, антагоністичний до всіх надбань старшого покоління. Негативне відношення до суспільства втілювалося в ексцентричному образі, у надмірній турботі про свою зовнішність, або повною зневагою до неї. «Не можна, звичайно, казати, що бунт ідей для більшої частини молоді в решті решт зводився лише до бунту в одязі. Проте – і це беззаперечно – костюм знаходився завжди ніби в епіцентрі молодіжних рухів» (Зайцев, 1983, с.53).

Ще один важливий фактор для трансформації чоловічого гардеробу означеного періоду полягав у гендерних змінах. Хоча сексуальна революція ХХ ст. була насамперед жіночою революцією, зміни стосувалися і сильної статі. «Війни, політичні кризи або підйом національних почуттів створюють підвищений попит на героїв-воїнів і тим самим підвищують цінність «маскулінних» якостей» (Кон, 2001). З кінця 1960-х рр. який характеризується «кризою маскулінності» іде початок сучасна тенденція «гендерної

рівності». На зміну гротескно-брутальним характеристикам чоловіка, постають більш глибокі інтелектуальні та світоглядні якості. Індивідуалізм, вікові та гендерні зміни - всі ці радикальні перетворення у чоловічому гардеробі 1960-х рр., зумовлюють «бунтівний» характер нової моди. Таким чином, в дизайн окрім естетичної та утилітарної функції додається ідейно-світоглядна. Так, якщо структуру дизайну спростити до схеми ідея – розробка – втілення – сприйняття, то художнє проектування одягу 1960-х на емоційному, ідейному рівні без сумніву є революційним. Проте, повертаючись до базових понять проектування одягу, чи можна з упевненістю констатувати революційність, тобто «докорінний переворот» та «знищення віджилого ладу» на рівні розробки та втілення в чоловічому костюмі 1960-х? Силуетна база чоловічого костюму – звужений прямокутник, стає логічною ланкою після широкого прямокутника 1950-х, та перед видовженою формою 1970-х рр. Ця форма була до того притаманна моді 1920-х, і не в перший раз повертається в чоловічу моду. І загалом, більшість інновацій 1960-х чоловічої моди, були винайдені значно раніше. Так, джінси вперше виготовлені у 1853 р. Л. Строссом в якості одягу для золотошукачів. Незважаючи, на те, що джінси у 1960-х стають невід’ємним атрибутом одягу протестної молоді людини, який ніби долучав до світу знедолених, справжньою «революцією» джінсів радше вважаються 1950-х, коли їх пропагують Дж. Дін, М. Брандо та Е. Преслі. Це справедливо й спортивних елементів одягу, які стають особливо актуальними в означений період. Розробка взуття для спорту, кедів та кросівок, датується межею ХІХ–ХХ ст., а 1960-і лише додають різноманітність кольорової гамми, та долучення їх у повсякденний ужиток. Головною технологічною особливістю 1960-х вважається впровадження синтетичних тканин, які також на той час мали довгу історію. У другій половині ХІХ ст. широко впроваджувалися синтетичні органічні барвники тканин. З початку ХХ в. хімічні технології стали орієнтуватися на створення нових матеріалів: синтез 66-монополімера (нейлон) вперше був проведений 28 лютого 1935 року У. Карозерсом, головним хіміком дослідної лабораторії компанії DuPont; більш пізні розробки компанії орлон (1948) та акрил (1952); лавсан був отриманий у 1949 р. в лабораторіях Інституту високомолекулярних сполук Академії наук СРСР, після винаходу поліетилентерефталату 1935 р. у Великобританії. Однак «споживачі відносно швидко оцінили як переваги, так і недоліки синтетичних тканин того часу. «Сорочка, яка не потребує праски, разом з тим влітку не давала дихати тілу, а взимку не зігрівала» (Карпенков, 2003). Після затвердження дизайнерами напрямку до футуризму та космічної тематики (з характерним для них лаконізмом та функціональністю) субкультура хіпі у другій половині 1960-х урізноманітнює чоловічий та жіночий одяг через захоплення орієнтальними та історичними мотивами. Для нового образу йшло все: індійські сарі та едвардіанські фраки, хутряні куртки та мундири, циганські спідниці та розмальовані джінси – це вже не творіння одного модельєра, або спілки модельєрів. Її створювали тисячі людей, котрі відшукували цей одяг на секонд-хендах, трансформували та компонували за власним смаком. З’явився новий принцип відношення до одягу, проте це не була нова мода. Можна зробити висновок, що дизайн одягу 1960-х р. вводив до широкого загалу винаходи датовані більш раннім часом. Мода абсорбувала здобутки як технічного прогресу, так і зразки історичного костюма.

Все частіше до змін в художньому проектуванні використовують вираз «еволюція дизайну». Базові принципи еволюції: структурна диференціація (від простого до складного); адаптація; прогрес; емерджентність («результат виникнення між елементами системи зв’язків, які забезпечують збільшення загального ефекту до більших обсягів, ніж сума ефектів окремо взятих незалежних елементів системи» (Комлев, 2000). Ці принципи є справедливими для чоловічої моди 1960-х рр.:

- небувала стильова різноманітність, співіснування в одязі різних елементів;
- через внесення в повсякденний ужиток елементів спортивного, домашнього та воєнного одягу чоловічий одяг стає більш функціональним та адаптивним. Комфорт стає значно важливішим за соціальні умовності та сталий дрес-код;

- під поняттям «прогрес» в дизайні одягу можна розуміти фокусування дизайнерів на чоловічому одязі, та завдяки субкультурним рухам, зацікавленості соціуму до зовнішності чоловіків. Чоловіча мода поступово стає не менш складною та відкритою для інновацій;
- феномен емерджентності полягає у сполученні різних стилів (космічний, мілітарі, хіпі тощо) у єдиний стиль, що формується у другій половині 1960-х рр. Тобто наявність у системі властивостей цілісності, або таких властивостей, які не притаманні складовим елементам (Геселева, Заріцька, 2013).

Маючи у своєму корінні світоглядну «революційність», художнє проектування чоловічого одягу 1960-х рр. іде поступовими кроками раціонального еволюціонізму, урізноманітнюючись, та волюючи до більшої утилітарності та комфорту. Саме ці трансформації (ідейна революційність, та методичне збільшення функціональності) визначають вектор для подальшого розвитку художнього моделювання чоловічого костюму. Можна констатувати, що сучасна чоловіча мода майже всіма своїми естетичними та утилітарними якостями завдячує процесам, котрі склалися у 1960-х рр.

Висновки. Зміни в чоловічому одязі 1960-х рр. змусили змінити уявлення про перебіг моди, та визначили її розвиток на майбутнє. Ідеї, які мали відображення в костюмі, були значно глибшими, ніж просто наповнення новими художніми якостями одягу. Чоловічий костюм стає площиною для виразу своїх політичних та соціальних переконань. Проте трансформації 1960-х рр., які мали місце у дизайні чоловічого одягу, не можливо однозначно охарактеризувати, як «революцію». Адже на рівні ідей, закладених в основу, та подальшого його сприйняття, чоловічий костюм, дійсно можна вважати «бунтівним», але на рівні розробки та втілення дизайн можна вважати помірковано-еволюційним: силуетна база, є логічною ланкою в розвитку чоловічого костюма; додається більша функціональність та значно урізноманітнюються стильові напрямки, завдяки абсорбції здобутків «молодіжної» моди. Так, творча революційність та раціоналізм у проектуванні, заклали основу подальшого розвитку чоловічого костюма, що є актуальним і на сьогоднішній день. Саме цей дуалістичний підхід до розв'язання рішень, котрі висуває сучасний дизайн і визначає вектор подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. *Великий тлумачний словник сучасної української мови* / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь: Перун, 2001. 1440 с.
2. Геселева Н. В., Заріцька Н. М. Емерджентні властивості системи. *Бізнес Інформ*. Київ, 2013. № 7. С. 93–97.
3. Головастикова К., Калитиевская И. Классика и рок-н-ролл : взгляд социолога: Марк Симон. *Arzamas* [сайт]. URL : <https://arzamas.academy/materials/938>. (дата звернення 18.07.2018).
4. Зайцев В. М. *Такая изменчивая*. Москва : Молодая гвардия, 1983. 206 с.
5. Камю А. *Бунтующий человек. Философия. Политика. Искусство* / пер. с фр. И. Я. Волевич, Ю. М. Денисов, А. М. Руткевич, Ю. Н. Стефанов. Москва : Политиздат, 1990. 415 с.
6. Карпенков С. Х. *Концепции современного естествознания*. Москва : Высш. шк., 2003. 488 с.
7. Кибалова Л., Гербенюва О., Ламарова М. *Иллюстрированная энциклопедия моды* / пер. на рус. И. М. Ильинской и А. А. Лосевой. Прага : Артия, 1987. 608 с.
8. Комлев Н. Г. *Словарь иностранных слов*. Москва : Эксмо-Пресс, 2000. 671 с.
9. Кон И. С. Мужские исследования: меняющиеся мужчины в изменяющемся мире. *Введение в гендерные исследования*. Санкт-Петербург; Харьков, 2001. С.562–605.
10. Мінаєв А. В. *Молодіжний рух другої половини 60-х рр. ХХ ст. В країнах Західної Європи і США: ретроспективний аналіз*: дис.. канд. іст. наук / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2006. 204 с.
11. Плеханов Г. В. *Избранные философские произведения* : В 5-ти т. Москва : Госполитиздат, 1956. Т. 5 : 1958. 903 с.

12. Фанкорт Д. Двойная жизнь французского джаза. *Музыка в период Холокоста* [сайт]. URL : <http://holocaustmusic.ort.org/ru/resistance-and-exile/francuzskoe-soprotivlenie/double-life-of-french-jazz/>. (дата звернення: 23.01.2017).

13. Bourke J. The Great Male Renunciation: Men's Dress Reform in Inter-war Britain. *Journal of Design History*. 1996. Vol. 9. Issue 1.1. P. 23–33. DOI: <https://dx.doi.org/10.1093/jdh/9.1.23>

References

1. Busel, V. ed. (2001). *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* [Great Dictionary of the Modern Ukrainian Language]. Kyiv; Irpin: Perun.

2. Heseleva, N., Zaritska, N. (2013). Emerdzhentni vlastyivosti systemy [Emergent Properties of the System]. *Biznes Inform*, no 7. pp. 93–97.

3. Golovastikov, K., Kalitievskaya, I. (2017). Klassika i rok-n-roll: vzglyad sotsiologa : Mark Simon [Classics and rock'n'roll: a sociologist's viewpoint: Mark Simon]. *Arzamas*, [online] Available at: <<https://arzamas.academy/materials/938>> [Accessed 18.07.2018].

4. Zaitsev, V. (1983). *Takaia izmenschivaya moda* [This fickle fashion]. Moscow: Molodaya gvardiya.

5. Camus, A. (1990). *Buntuiushchyi chelovek. Filosofiya. Politika. Iskustvo* [The Rebel. Philosophy. Politics. Art] Translated from French by Y. Volevich, Y. Denisov, A. Rutkevich, Y. Stefanov. Moscow: Politizdat.

6. Karpenkov, S. (2003). *Kontseptsii sovremennogo estestvoznaniya* [Concepts of modern natural science] 6nd ed. Moscow: Vysshaya shkola.

7. Kibalova, L., Gerbenova, O., Lamarova, M. (1987). *Illyustrirovannaya entsiklopediya mody* [Illustrated encyclopedia of fashion]. Translated into Russian by Y. Ilyinskaya, A. Loseva. Prague: Artiya.

8. Komlev, N. (2000). *Slovar' inostrannykh slov* [Dictionary of foreign words]. Moscow: Eksmo-Press.

9. Kon, I. (2001). Muzhskie issledovaniya: menyayushchiesya muzhchiny v izmenyayushchemsya mire [Men's studies: changing men in the changing world]. *Vvedenie v gendernye issledovaniya*, no. 4.1, pp. 562–605.

10. Minaiev, A. (2006). *Molodizhnyi rukh druhoi polovyny 60-kh rr. XX st. v krainakh Zakhidnoi Yevropy i SShA: retrospektyvnyi analiz* [Youth movement of the second half of the 1960s in Western Europe and the USA: retrospective analysis]. D.Ed. Chernivtsi National University named after Y. Fedkovych.

11. Plekhanov, G. (1956). *Izbrannye filosofskie proizvedeniya v pyati tomakh* [Selected philosophical works in five volumes], Vol. 5. Sochineniya po estetike. [Aesthetics]. Moscow: Gospolitizdat.

12. Fankort, D. (2016). *Dvoynaya zhizn' frantsuzskogo dzhaza* [The double life of french jazz], *Music and the Holocaust*. [online] Available at: <<http://holocaustmusic.ort.org/ru/resistance-and-exile/francuzskoe-soprotivlenie/double-life-of-french-jazz/>> [Accessed 23 June 2018].

13. Bourke, J. (1996). 'The Great Male Renunciation: Men's Dress Reform in Inter-war Britain'. *Journal of Design History*, vol. 9, issue 1, pp. 23–33. DOI: <https://dx.doi.org/10.1093/jdh/9.1.23>.